

Скендер Нуленовић

СТОЈАНКА МАЈКА КНЕЖОПОЉКА

(ЗОВЕ НА ОСВЕТУ ТРАЖЕЊИ СИНОВЕ
СРЂАНА, МРЂАНА И МЛАЂЕНА
ШТО ПОГИНУШЕ У ФАШИСТИЧКОЈ ОФАНЗИВИ)

Сватри сте ми на сиси ђапђала — јој, благодатно
сунце кнешпољско! —
светројици повијала ножице сам румене
у бијеле повоје ланене,
светројици сам прала јутрење топле пелене. . .
Јооој,
Срђане,
Мрђане,
Млађене,
јој, три года у мом вијеку,
три првине у мом млијеку,
три саћа тешка,
силовита,
што их утроба моја изврца,
јој, росни тролисни струче дјетелине кнешпољске.
што процва испод мога срца!

Јооој,
три года српска у мом вијеку,
три Обилића у мом млијеку,
јој, Срђане-Ђурђевдане,
јој, Мрђане-Митровдане,
јој, Млађене-Илиндане:
Козара извила три бора под облак,
Стојанка подигла три сина под барјак!
Јооој,
гдје сте,
Срђане,
Мрђане,
Млађене,

јооој,
гдје сте,
три илинске пушке прве,
три сузе моје задње:
Хоће мајка мртве да вас изљуби
па седам равних реди
— што Кнешпоље изроваше погани нерасти свеједи —
нит ије,
нит пије,
већ петама крвавим
Козаром, просаром
по љешевима чепа црвавим
не би ли којег од вас познала
жалосна мајка Стојанка,
што вас је зимус пратила у акцију,
посвуноћ цјелцем батргала
и пругу тргала!

Јој, три вука моја и три љуте мећаве,
хоће мајка да вас изљуби ледене:
Засучи рукав, Срђане,
лако би тебе мајка познала:
на лијевој мишки младеж — мрка купина!
Заврни сине Мрђане,
заврни ми десну ногавицу:
ту ти је први куршум пробио
под листом цјеваницу!
А ти се мртав насмиј мајци, Млађене,
тебе би мајка понајлакше познала:
четири очњака
остале зубе прерасла,
ко у курјака! . . .

Јој, три моје биљеге од соја,
јој, три љуте гује с присоја,
што вас мајка јуначком снагом насиса,
што вас буна куршумском шаром исписа,
јооој,
гдје сте?
Да л вас плачу
воде мљечаничке,
или грачаничке,
или моштаничке,
ил вас растачу
бљувци жутих црви
по скотским црним рововима,
на скотским стозубим жицама
крај дубичке цесте?

Устајте, устајте,
низ Кнешпоље погледајте:
Је ли ово јучерашње Кнешпоље?

Je ли ово, дјецо, пред јесен?
Гдје су бијеле косачке дружине повијене?
Под којом крушком узрелом
чека
косце јарне, угануле
и жетелице преплануле
велика румена пита
од првог слободног жита
и велика здјела кисела млијека?
А од Козаре, рано моја, па до Саве,
љетина натисла из слободе,
ко из воде,
кукурузи нанијели ко војске зелене,
главињају пшенице бремене,
шљиве савке уплавиле
од слачина,
па се лијепо, од тежина,
разглавиле
ко стеоне краве:
Свуд хљобно је и медно је и гроздно је
преко главе,
крцкају земље ко крцате кошнице,
чекају, рано моја, да се озноје
орне мушке мишице. . .
Ал залуд, залуд чекају!

Дјецо моја,
ви ћете Стојанки мајци опростити
што ће вас мајка мртве ражалостити:
Оца су вам у збјегу упељали,
и на цести док су нам га стријељали,
зубима је стиснуо лулу дружицу,
а стрица вам Радоја
одвели су у жицу,
отјерали вамилију и кум-Илије,
и све редом вамилије! . .
Пусто лежи Кнешпоље,
обнемогло, суро, јалово.
И ко сипња га притишће
сунчано олово.
Све је глуво, безуво.
Ни птице, ни пчеле.
Само у празну собу
убаса самотно теле
па главом о затворена врата туче
и беуче,
ко у гробу . . .

Није ово, дјецо, Кнешпоље,
ово је поље невоље!

Ко ли ће ове године косити?
Ко ли ће дјевојке просити?
Ко ли ће ракије пећи?
Ко ли ће сланине сјећи?

Ај, зар ће се ови нерасти несити,
зар ће се нашом погачом руменом
— црвена кад никне из наших костију —
зар ће се нашом погачом црвеном
несити нерасти слатити?!
И зар ће скотске лалоче погане
нашим мрсом алапљиво мастити?!
И зар ће нашом ракијом првеном
саловита своја ждријела палуцати?!
И зар ће њихове шапе чупаве
што су се у нашој крви купале
невјестама што су за вас пупале
прољетна њедра сатрти?!
И, дјецо моја, послје наше самрти,
зар ће им се сито-пјано штуцати?!

Ај, ко ће ове вукодлаке затрти?
Козаро,
Козаро,
Козаро,
казуј, Козаро, ко ће их затрти,
ко ће окајати
мога Срђана,
мога Мрђана,
мога Млађена? . . .

Козаро, секо зелена,
друга мајко мога Млађена,
с далека ли се видиш
и даље ли се чујеш!
Вјероват не може мајка Стојанка
да си ти опустјела
и да си нас напустила! . . .
Са цесте преоране,
са мртвих псина што им дјеца наша судише,
кад очи узнесем уз твоје косате стране,
у мом срцу — ко у твом гнијезду —
једно птиче прокљувава,
једна вјера процвјетава:
Ти си моје синове,
ти си, селе, своје џинове
у плетенице зелене савила,
па ћутиш над Кнешпољем
и обрве тешке састављаш
и у срцу,
ко у котлу пламеном,
мијешаш свету освету!

Освету, секо, освету!

Окај ми сина Срђана,
окај ми сина Мрђана,
окај ми сина Млађена:
Кише је жедно свето Илиње,
а Кнешпоље освете пресвете!

Свети нас, секо Козаро,
окај нас смртно, краво,
чујеш ли једну уку велику
од оне стране откуд сунце излази? ...
Њу ми је Млађен често помињао:
„Ако погинем, мајко Стојанко,
мене ће окајат помајка Козара,
мене ће окајат прамајка Русија,
неће, мајко, дуго потрајат,
чуће се једна ука велика!“

И не видим од росе очиње,
већ само чујем: ука почиње!

Ука, секо, ука велика
од далеке стране откуд сунце излази,
ко да планином гуде југови!
То иде војска, све човјек до човјека,
облак војске, војска срдита:

Кад би све громове, секо вјековјека,
што су ти мрчевном косом играли
вјечине вјечина, —
у један тресак и рсак сложила,
он не би био тој уки великој
ни јека јекина:
толика, селе, војска удара,
толико срдитих насрће Срђана!
Тресак, секо, рсак до неба
с далеке стране откуд сунце излази:
Колико љутих те израни куршума,
колико љутих ме нахрани јадова,
толико, селе, из тог ршума,
толико мргодних намиче Мрђана!
Тресак и рсак земљу премећу
па сијевци- сејо, небом прелијећу
од оне стране откуд сунце излази:
Када би сваку сузу у шточију,
што мајчину,
што дјечију,
(и крављу,
и овчију!)
по збјеговима што потече с очију,
што потече и у тебе утече, —

све сузе кад би на лист зелен скапила
па сунцу раном са њег зраке вратила:
толико, сејо, сијева сијевака,
толико крилатих налијеће Млађена! . . .
О, није, сејо, ово роса очиња,
два Илиња што очи моје опчиња
већ пред том војском ено човјека,
за чело сву је војску надрасто
— а осредњег је узраста —
очи су му — еванђеља стовјека,
а Русија — коса му гргураста,
и сав трепти ко од пређе вилиње:
Иде тако, усред силна громора,
— такав нам се приснива на Илиње —
и смијеш се, све му игра брк,
што би се њиме Млађен шалио
да би га једном видјет волио
већ да је његово одавде до мора!

Чујеш ли, селе Козаро,
чујеш ли уку велику? . . .

Развијај косе зелене,
сека те заклиње Стојанка,
расплићи мрке плетенице,
пуштај нам џинове вилене,
нек скотском крви
обоје
три наше воде ледене,
нек мрљинама скотским,
за зрнате пшенице,
земљу нашу
погноје!

Чујеш ли, селе, весела,
чујеш ту уку велику? . . .

Гуди земља, земља васцијела:
Отискује се војска голема
од московскога Јерусолема,
шири јеле,
зелна селе,
просипај челичне пчеле
низ земљу нашу
на краву пашу!

Знај:
Кад би се утроба моја оплодила,
још бих три Млађена,
и три бих Мрђана,
и три бих Срђана

породила,
и љутом дојком одојила,
и сватри теби поклонила!

Стани ми стамена,
у двије змије узвиј обрве,
у љут угриз стегни вилице,
и из сваке жилице
сркни једа мамена
па га ужди на огњене ноздрве
у три жива пламена,
у три жива Млађена,
у три жива Мрђана,
у три жива Срђана,
у илинска тристаитри пламена,
цикни, селе, стоглаво,
стуци их, секо, сторуко
нек им нема ни трага ни знамена,
нек се памти гдје је рака тројака:
Овдје снагом доји Стојанка,
буном пита Козара помајка,
вјером храни Русија прамајка,
три се мајке овдје састају:
Ко год нам дошо да амбаре изаспе,
и торове пуне да нам разаспе,
и крцата да нам улишта
посасне,
и да погасне
огњишта
— а лоза му од клетве не помрла —
дјеца ће му узалуд овуд скитати
и за кости питати,
јер ће овдје, гдје је самрт вршај завргла,
и вршући крвљу липтала,
па на концу своју самрт оврхла:
ко крв данас, сутра мед пролиптати,
мед и млијеко дјеци нашој до грла —
земља ће нам у сунце проциктати!

ПРОЉЕТНА ШЕВА НАД КОЛОНОМ

ПЈЕВА ДОМОВИНУ

О колоно, моја војско!
О сунчане пијанице под крилима мојим!
О земљини љубавници под пазухом мојим!
Чујте цвркулт — распрс грла,
чујте прхут — распрх перја:
овог сунца првог сунца у години,
сва ћу прснут
у иверја!

Утопите жедне зјене у модрини!
Шкољке уха отворите капљевини! . . .

Због вас прхнух првом сунцу
и с њим трептим под пазухом у модрини,
трептим — трептим — пјевам — пјевам — прв —
прв —
прв —
црца — црца — црца — црца —
цок! . . .
Овог сунца,
из мог кљуна, из мог перја, из мог срца,
не надаја младе бразде
сјетвен пјесмен сок, —
овог сунца,
и изгрла, и папреја, и из срца,
цопти — цопти — цопти — цопти
крв,
крв,
мрка крв,
мрка крв!

Нисам, нисам ове сјетве:
цик модрине,
росна звијезда расцврктана
изнад рала,
кап сунчане грушалине,
грумен земље
што се у хљеб румен мрви, —
сва сам, сва сам ове сјетве:

врућа рана,
лелек жала,
јед зелени,
прсак крви!

О колоно, страсна војско!
Ви земљини љубавници, с њом а без ње,
ви што мјесто у орања — у крв због ње
замочисте младе глежње!

Овог сунца и клијања, с вама без вас,
— удовица умекнула —
земља мрсна, тамна, скрвна,
без тежина ваших прса на лемешу,
без попрска топлих зрна с ваших длана,
здивљачена —
одлијева се соком трава,
пресочена —
на пуп пишти:
излежана,
расквасала,
голицава,
грозничава, —
сукрвицом меких кора
сва се пришти . . .

Па у подне
скикне вриском житка зрика и цвркута,
шмрком усне
сунцу с уста сркне кријеса,
истегне се мекопута,
букне квасом крвна меса,
обнемогне мртвапјана.
Сунцу испод младих длана
слабине јој дахте родне,
хрптећ заспи . . .

Не дишите, љубавници: сад потања
жедна у сне.
Не дишите у окорне њене усне.
Вас то сада, скрвна, сања! . . .
Вас кад сања, —
сва се у млијеч слатку згусне
и у меден пелуд распе! . . .

У сну првом, прхка, сања
дјевојком се пред просидбу,
пред крчења и орања.
Па јој у сну — дрхтну љета ужежена,
и тад, ширна, пред косидбу,
обремени.

Онда у сну крене, тешка, кроз јесени,
породиља
изобиља,
премлијечена.
Па у зиме сите, сласне,
прележава пресићена . . .

Саставите трепавице, љубавници:
Сад урања
у сан сласан, у њем пружа у огњици
руке двије,
сније:
Дјевојка је у прољећа, пред просидбу, пред орања.
Завози се у сне сласне,
сније
да је
у осоки сите стаје
виме вруће и забрело
што га ваше теле сасне.
Превршено ведро да је младе, жуте варенике
на орању што у врућа њедра ваша
низ вилице, хладна, пљуска. . .
Трнци прољетни,
брисци младости. . .
Сније
да клије,
у врућици земље сјемено да је срце набрело,
па му пуца љуска.
Дијете да је оцу на рукама,
меснато,
циктаво,
мамено —
небу потекло.
Дах јој стаје,
сније
да је
дјевојка поља, у расту млада пшеница,
па је
мије
шкропац топли, ђурђевски. . .

Земља мазна,
земља булазна,
удовица за вама,
булазни о вама. . .
Сва се стопи у сне сатне,
слачином налије:
кошница медена.
У сну се сније
невјеста да је послије удадбе,
истом доведена,
невјеста мазна, гојазна,

невјеста стасита
у љета хљевна, презрела, насита,
на јастуку неvjеста под прстеном вјенчаним,
погача у класу под сањем сунчаним.
Различком вас гледа из њиве модроока.
У дах вам се уноси, стабљика босоока.
мирисна стабљика сухог босоока,
под дахом вам се суха открављује,
духом гуши, духом задављује.
Тражи вас уснама земље препукле,
уснама сише: суша.
Омамљује вином и смолом оморина,
зове вас под своје грло, у жеђ бијелих питомина.
у жеђ дојки-гугутаца,
за кап кише! . . .

Једва дише:
пред јесени
обремени.
Тучком мака замирише,
и пјаним се љуљем опије,
сније
да зрије,
класна да је зрната плетеница
па је милује пет ваших јагода,
низ њиве стење — роткиња — поваљана пшеница:
поводањ наплода.
Пупак препупо под стидљивом кошуљом.
Сва је
несвјестица-љетина.
Сва је
омаглица-ситина.
Ријеч јој супјана — жарки пах из устију:
Родила година!
Радићу ти сина! . . .

. . . Па сва уздрхти,
успрхти,
сније,
вршидба је,
а она на гувну пшеница је
па је
неко сипку вије,
на вјетру па је врелом вршидбеном
с лопате пљевна кошуља сунцем пропрана.
Вршидбе пјане, звјевдан је, вршидбе препијенс
у гувну задувну
она је раширена коњска ноздрва,
подигнут бич и обрва,
грло ојкаво,
колоплет копита.
Купања у сунцу, у хљебу:

она је врела пшеница
па у гувну задувну
скида танку кошуљу,
па бректи гола, опита.
Низ пас јој лије зејтин сунчани:
крвна провара,
знојне капљевине.
Спрљена, гарава:
пљевне по њој љепљевине.
Крв јој цврчи:
то јој зричу кошевине.
Мозговара,
Мозговара . . .

Земља жеравица,
земља удовица,
носи за вама,
бунца о вама.
У сну хропти.
У сну сише:
бресква начета усну лопти,
диња напукла — усна мирише . . .
То је она у јесени
премлијечена
породиља
изобиља.
Тешка, немоћна —
од труднина
сва уплави:
мрсна, воћна, —
од крвина
уцрвени.
Млак љубавник, издовољен, сунце јења.
Пах млачина,
срх слачина
премеклим јој слабинама танко срсне
Крцне шећер у уштаклим зглобовима.
Испод срца
прсне,
одвали се плод пренесени,
с грана запљушти,
с лоза заломи,
са струкова жутих зарска
једар, бректав пород јесени.
Хропцем брања, тргања, тресења,
загрца
породиља изобиља.
Слаткопута, прелила, јесења,
накрца
прегршти, њедра, уста, сепете.
Стење у плетеру курузних кошара.
База у шећеру пекмезних котлова.

Гаца дрозгом вриснутих комова.
Шевеља претилим куковима крава.
Дави духом тијесних смочница.
Кади димом шљивних сушица.
Запахује хлапом ракије првенке.
Надаја сисом, храни мирисом,
угриза кисом.
Она је надојена усница.
Она је опијена носница.
Она је благодат до грла.
Она је година милосница, —
она наштрца
у крв и очи момачке,
у крв и очи дјевојачке,
прелести наштрца маглене,
па кола низ ледине распојаса трескава:

„Ој дјевојко, од дјевој . . .
танка шибо љескова!“
„Ој медвједе, медо мој,
би ли хтио брескава?“

„Ој дјевојко, ој дјевој . . .
по мом пасу танка лоза,
ситно газиш као коза. . .
ој дјевојко, вјеверице,
би ли могла цицварице,
ој дјевојко, од дјевој . . .“

„Ој медвједе, медо мој,
чупај четку-наусницу
да те вежем за брњицу . . .“

„Ој дјевојко, грозде мој!“
„Ој драгане, хљебе мој“

Низ воде укукти, усија жрвњеве,
низ поља заврти кола стоглава,
она је у вама
прелесна оама,
поама вртоглава. . .

Земља вртоглавица,
земља удовица,
вилена кола заљуља,
у сну игра са вама,
у сну прши, прстом не стаје
по стрвеним травама:
дах јој престаје,
сније да је
лептирица првих међава,
прхка снијежна пахуља,

па вам трептава
 сједа међу трепавице:
 удјене
 сљепило бијело божиће
 у зјене.
 У шкољци ушној, врућој, заглушној,
 она је глуха шумљива мећава,
 под прстом латична опраха
 с небеских цвјетних крошања.
 Под брзим опанком,
 она је шкрипут снијега синоћњег,
 млада пртина подранком
 па трепти сребрним стопама уз плећине,
 води вашим завијаним кућама.
 С кућних врата,
 она је посук паре из грла,
 годовна честитка грлата.
 У соби годовној
 она је пећ распрпорена, запах врелих пећњака,
 поздрав добре женице,
 жеравка ракије
 у брк, у леденице.
 Из брка цвјетњака
 наздравица пјевушна
 што кикотом шкакљи слабине,
 ријеч разракољена,
 шарена, пуна ко пуна торба шарена.
 Софра претоварена,
 кољенима обгрљена,
 у смоку разбољена;
 пита мрсна, сјезерена, прстима до кољена,
 сити попух с бријега сланине,
 врисак љетних сочевина у кајмаку с планине,
 залогај
 што у њем бризга урађена година.
 А послије ручка,
 из луле прича старчева, прича хајдучка,
 из прве буне:
 пахуље напољу постану војске тад големе,
 бојеви страшни загуде из фуруне . . .
 Она тад устане,
 земља невјестица,
 и гусле дохвати, под старца метне мекоте пустене,
 па тад му пружи груди гуслене:
 лагано,
 сва уђе у њ: ко суза, у склоп му трепавица;
 ко дрхтај, у дрхтање му уђе уснене;
 ко жица,
 међ коњске легне затегнуте струне, —
 сва постане му гудало распричано,
 на челу немир му густих набора
 и разиграна вратна јабучица,

бритки жмарак суhog јавора:
„Лијепo ли је, дјецo, подранити
брсном росом, сузом недјелином,
и лијепo се на земљи родити,
и лијепo се, дјецo, задојити
пјаним млијеком — младом дједовином . . .
Бијела ли је њивом жетелица
и пространа душом постојбина.
Лијепo ли је њиву усијати
и не дат је зеленом скакавцу,
ни трблавом из лoге јазавцу!
А кад гладни налегну скакавци
и освоје дангубе јазавци,
тад је вријеме хајку подизати!”

Она је у вама бијело стадо дјетињства,
тухук прве трубе од јасенове коре
што буди јагорчике, зове развигоре.
Рука у руци,
око у оку с првом дјевојком.
Ровно одламање земље под плугом,
мокар брус низ косу и очи низ њиву,
знојно залијегање под јасен.
Прасак комушања:
држи клип, дјевојко, ти да га заломиш!
Жежен гутљај ракије из плоске, из сватовске.
пуцањ пушке сватовске другу подјесен.
Мрсна лијена презима:
и влака букова сама снијегом путује!
Књига на прелу свијетла, раскрыљена,
па у уши свјетује . . .
Она је свијећа очиња од колијевке до мотике,
кућа пространа
под сунцем што је дједови дјеци скућише,
зазубица и гробница зеленом скакавцу,
зазубица и гробница трблавом јазавцу,
хајка врштава,
буна што витла куком и мотиком,
буна што ваља дрвље и камење,
млијеком дједовина,
вијеком постојбина,
срж у костима,
куцај у билима,
срх у танкостима,
прх у крилима . . .

О колоно, страсна војско!
О сунчане пијанице под крилима мојим!
О ви њени љубавници под пазухом мојим!
Због вас прхнух првом сунцу
и с њим трептим под пазухом у модрини,
трептим — трептим — пјевам — пјевам — прв —

прв —
црни прв —
црца — црца — црно црца —
црни цок!
Овог сунца
Из мог кљуна, из мог перја, из мог срца,
не надаја младе бразде
сјетвен пјесмен сок,
овог сунца,
и из грла, и паперја, и из срца,
цопти — цопти — цопти — цопти
крв,
крв,
мрка крв,
мрка крв!

О колоно, невјестини љубавници!
Два крвава сунца,
два орања крвава,
у огњици,
она гори: врућа рана!
она пишти: лелек жала!
она мрзи: јед зелени!
она липти: прсак крви! . . .

Нисам, нисам ове сјетве
росна звијезда расцврктана
изнад рала, —
већ сам рана, врућа рана,
лелек жала!
Нисам, нисам ове сјетве
цик модрине,
кап сунчане грушалине,
грумен земље
што се у хљеб румен мрви, —
сва сам, сва сам ове сјетве
јед зелени,
прсак крви!

О колоно, тучни плуже испод сунца, испод крила
мојих!
Ви земљини љубавници, с њом а без ње,
ви што мјесто у орања — у крв због ње
замочисте младе глежђе,
ви монаси светог рата,
ви што због ње
њом ужгасте свете огње,
ви што због ње
остависте праг и врата:

Она није авај, није, авај, није,
вама на рукама дјечак румени,

дјечак циктави,
дјечак мамени,
небу подигнут, —
под камом,
над јамом,
она је вратић дјетињи
и гроб глух и заметнут! . . .
Она није, авај, није, авај, није,
јамужа жута, црвена,
ни дјевојка поља, у расту млада пшеница, —
она је пшеница у расту потрвена
и разбијено ведро варенике.
Она вам не маше с бријега, недјељом,
испод савијене јабуке црвенике,
не маше бијелом кошуљом ланеном,
нити открављује под вашом ноздрвом
мирисна невјеста, стабљика босиока,
и не примамљује, њива модроока,
за жетвом зажегла, —
она је пшеница у расту потрвена
и стрњика гњила, пшеница подједена,
скакавцу дупља отегла,
и невјеста одведена.
Она не плави
тешка немоћна
од труднина,
и не црвени
мрсна, воћна
од крвина
под јесени,
она не дави
хрупцем брања, тргања, тресења,
није слаткопута, прелила, јесења
породиља изобиља, —
она је казан празан, улупљен,
мјешајица сломљена,
огризина мишија
и курузана упаучињена.
Она није
софра претоварена,
кољенима обгрљена,
у смоку разбољена,
пита мрсна, сјезерена, прстима до кољена, —
она је вјетар у зидинама, кућа спелељена! . . .

О колоно!

Нисам шева, већ сам сршљен!

Нисам птица, већ сам змија!

Нисам крило, већ канџија!

Нисам грло, већ сам звоно!

О колоно!
Огњен змају испод крила мојих!
Љута стријело из мог кљуна!
Ове сјетве, овог сунца,
ја и она,
земља - буна,
разбићемо о туч сунца
илинданска тучна звона! . . .

Земљотреса до небева!

Пружи корак: оштрац смрти!
Повиј плећа: плуг живота!
Дигни чело: туч освете!
О, освети, ослободи!
Ослободи!
Ослободи!

Да процикнем модрим циком,
да уцврктим росном звијездом
у прољећа,
у сјемена,
да полијем грушалином,
да умрвим слатким хљебом
на тјемена!

О колоно, прхка дуго сишла земљи,
тешка браздо пошла небу!

Ослободи!
Ослободи!
Ослободи!

СТЕЊАК

Стењак мраморни ћути говором сцена по боку,
јачи од канца кише, повампирења и крађе.
Његов мјесец и сунце, што значе посмртне лађе,
давно су превезли душу, вјекују сад у доку.

Удаљили су се од њег и градови и села.
Видик му створе листопад и козе што ту брсте.
Вјетар подсјетити лијеске, и оне се шаптом крсте.
Змија му крене уз рељеф, свој рељеф свије сред
чела.

Зашто сам дошао овдје, кад све већ овдје пише?
Посљедњу блиједу зелен с јесењом травом дишем.
Чуј, звони зрело стабло — то лијес ми теше жуна.
Стихове што још брује длијетом по стећку свом
стишај,

па, успокојен, пусти нека их покрије лишај,
лези под стењак стиха без превозника-чуна.

КРИК

Откуда знам да је ту шума кад сама је тмина,
толика да су је пуне — и празне дупље вида
до дна ми памћења, сужња што тражи провид зида.
Да ли то пипам стабла, ил мене дира тамнина?

Откуда знам да је у шуми то крикнула птица
кад сама је тишина, безвучно наличје звука,
кад и шум мога даха прах мрклог постане мука,
и шупље безвучје уће у коријен гласних жица.

Тај крик — тмина то оте ли дан птици из дријема?
Ил крикну љубав, ил разбојство — и већ их нема.
Куд падам куцај по куцај са срца - часовника?

Гдје слијепцу вида да нађем жижу сунчевог ока?
Тмину да зовем за судију, тајац за свједока?
Како тај мук да надглушим пред муком мртвог
крика?

ЕВО ЧЕЛОМ СВЕГА

Ево челом свега клонусмо по столу.
Дај нам једну несвијест од сна истинскију,
ти још, муњо нечег, што се оте болу.
Дај нам благу тмину којом мошти спију.

О кресни — жиље нам тргни у свом ласу
из свега, а, ждрале, што у нама чекаш,
врати нас у љуске што их пијесак засу! . . .
Зовнемо — из мрака не дође ни јека.

Очи потонуле на дно свог жилишта.
Кријеснице сјећања згасило је ништа.
Бестраг и самоћи . . . То — мрак смо локвања:

растворимо чашку: сунце, зађи у нас!
Прегршт је плавети дрхтава нам круна
и стрепње: глух шишмиш премотава ткања.

ТАРИХ

за Карађозбегову џамију у Мостару

Рат ил свеглед сатрап ил јесен од рита
поружне и свјетлост — небо земљи згаде.
Ти камена лебдиш ко процвали бадем
жедна плавог бездна, пузавица сита.

Сунце, ко дан судњи, скине све до гола.
Чемпрес што те растом љубоморе прати
тад, ко да је био слијеп од искона ти,
жагри у те нову, а њег нема пола.

Шта му снови свјетлост, мјесец види — ти кад
пустиш да ти тиња у кријесници тијела.
У крошње кошћела бура пусти бика

и стабла им шкрипе — ти мирна и бијела.
Умрем, из коријена вјекова излистам
и будем ти чемпрес: а то стојиш иста.

НАД МРТВОМ МАЈКОМ СВОЈОМ

Пољуби још једном јој чело, којим те сада гледа
испод капака мртвих: усном што стид ти је стину
невјерства измјери своја на том челу од леда,
и запамти их вјерно у сваком своме вину.

Баци још један јој грумен, земље која је прима,
да видиш како се она сахрањивала у те,
да чујеш како ће пасти твоја залудна рима
као што пада сад земља на та уста што ћуте.

Заустави ту сузу што хоће да ти испере
тај пелин у омчи грла, тај касни јаук вјере,
и хумку што расте ко гријех — облије тугом крина.

Не мичи никуд, јер корак — корак је заборав,
стој, гледај: тако си ницо ко што ће из ње трава.
Заниједи јој над гробом, и буди вјерна тишина.